

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ett nytt penningspels-system

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ett nytt penningspels-system (RP 16/2025 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Elina Rydman, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Jukka Tukia, inrikesministeriet
- specialsakkunnig Mari Pajula, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör, docent Virve Marionneau, Helsingfors universitet, center för forskning i beroenden, kontroll och styrning
- enhetschef Jan Magnusson, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- specialforskare Jani Selin, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- specialsakkunnig Tarja Tenkula, Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab
- forskare Eerik Soares Mantere, A-klinikstiftelsen
- verkställande direktör Juha A. Pantzar, Garantistiftelsen sr
- direktör Tuomo Puumala, Veikkaus Ab
- chef för enheten för skadeverkningar av penningspel Riitta Matilainen, Förebyggande rusmedelsarbete EHYT rf
- enhetschef Inka Silvennoinen, Peluuri
- verkställande direktör Mika Kuismanen, Rahapeliala ry
- specialsakkunnig Erica Mäkipää, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- vice ordförande Minna Ripatti, Suomalainen Rahapeliyhdistys - Finnish Gambling Association ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- barnombudsman Elina Pekkarinen, barnombudsmannens byrå
- MTV Ab
- Stiftelsen för Socialpedagogik sr

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

- Ålands Penningautomatförening Paf
- Hyvinvointiala HALI ry
- Turism- och Restaurangförbundet rf
- Medieförbundet rf
- MIELI Psykisk Hälsa Finland rf
- Ungdomssektorn rf
- Finlands Dagligvaruhandel rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Enligt regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering ska penningspelssystemet i Finland reformeras genom att öppna det för konkurrens genom en licensmodell senast den 1 januari 2026. Enligt regeringsprogrammet är syftet med reformen att förebygga och minska de hälsomässiga, ekonomiska och sociala skadeverkningar som spelandet orsakar samt att förbättra penningspelssystemets kanaliseringsgrad.

I propositionen föreslås en ny penningspelslag. Enligt propositionen har Veikkaus Ab:s nuvarande system med ensamrätt och dess syfte missat en del av sin betydelse till följd av den kraftiga ökningen av penningspelandet på nätet och spelandet utanför systemet. Syftet med den nya penningspelslagen är att förbättra penningspelssystemets kanaliseringsgrad, dvs. den andel av spelandet som sker inom ramen för det system som regleras och övervakas genom lag, och att i enlighet med regeringsprogrammet därigenom förebygga och minska de hälsomässiga, ekonomiska och sociala skadeverkningar som spelandet orsakar. Syftet är också att förhindra missbruk och brott i samband med penningspel. Målet med regleringen av marknadsföringen av penningspel är att se till att marknadsföringen inte främjar spelande som orsakar skadeverkningar och att marknadsföringen av penningspel inte riktas direkt till minderåriga.

Social- och hälsovårdsutskottet granskar i sitt utlåtande propositionen framför allt med avseende på att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel. Utskottet konstaterar att också det nuvarande systemet är förknippat med problem med spelandets skadeverkningar och att finländarnas problem med penningspel har ökat under de senaste åren (Finländarnas penningspel 2023, Institutet för hälsa och välfärd, Statistikrapport 15/2024). Kanaliseringsgraden är svagare än i de övriga nordiska länderna, och en betydande del av penningspelandet sker utanför det system med ensamrätt som omfattas av den gällande regleringen. Utskottet ställer sig bakom propositionens mål att kanalisera en allt större del av penningspelen till att omfattas av den nationella regleringen och tillsynen och därigenom också förebygga skadeverkningar av penningspel och förhindra missbruk och brott i anslutning till penningspel.

Enligt propositionen har man också som mål att lösa de nuvarande utmaningarna så att de begränsande bestämmelserna för att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel är i jämvikt med element som stöder kanaliseringsförmågan och gör penningspelssystemet attraktivt. Utskottet konstaterar att det i propositionen föreslås flera sådana bestämmelser vars syfte är att minska skadeverkningarna av penningspel som är värda att understödja, såsom obligatorisk iden-

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

tifiering, penningöverföringsgränser, spelspärar och förbud mot att spela på kredit, penningspelsbolagens omsorgsplikt och skyldighet att erbjuda spelaren en funktion för att bedöma skadligt spelande och en översikt över spelarens penningspelshistoria samt begränsningar i bestämmelserna om marknadsföring och sponsring. Flera sakkunniga har dock framfört att bestämmelserna i propositionen är otillräckliga för att målet att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel ska nås och bedömt att propositionen sammantaget sett ökar skadeverkningarna av penningspel samt kostnaderna för samhället. Skadeverkningarna av penningspel berör utöver spelaren också deras närstående, och de ökar behovet av redan nu belastade social- och hälsovårdstjänster, ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning samt det yttersta utkomststödet.

Även i propositionens konsekvensbedömning (s. 128) står det att när tillgången till i synnerhet penningspel med hög risk samt deras synlighet och tillgänglighet ökar, bedöms även skadeverkningarna av penningspel öka, och också samhällets kostnader för dem. Reformen leder sannolikt till att spelare övergår från penningspel utanför systemet till spel inom systemet som regleras och övervakas, men samtidigt minskar metoderna för att förebygga skadeverkningarna av spel inom systemet. Enligt propositionen räcker en eventuell ökning av kanaliseringsgraden sannolikt inte till för att kompensera för ökningen av de skadeverkningar som orsakas av spel inom systemet.

Social- och hälsovårdsutskottet betonar att penningspel inte är normala konsumtionsnyttigheter, utan produkter som orsakar skadeverkningar och allvarligt beroende, och vars konsumtion har koncentrerats i mycket hög grad. Skadeverkningarna av penningspel är ett betydande folkhälsoproblem som bör bemötas med hjälp av social- och hälsovårdspolitik, och att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel bör vara det viktigaste målet i lagstiftningen om penningspel. Enligt propositionen har den måltidtabell för reformen som angetts i regeringsprogrammet påverkat möjligheterna att bedöma olika lösningsalternativ och deras konsekvenser. Utskottet anser att det att man skapar ett system som också enligt propositionens konsekvensbedömning ökar skadeverkningarna av penningspel och de kostnader som de medför för samhället jämfört med nuläget inte kan motiveras med tidsskäl. Social- och hälsovårdsutskottet anser att förebyggandet av skadeverkningar förutsätter strängare bestämmelser om genomförandet än vad som nu föreslås, och föreslår nedan i sitt utlåtande att förvaltningsutskottet övervägar flera ändringsbehov i bestämmelserna genom vilka propositionens skadliga konsekvenser kan lindras.

Social- och hälsovårdsutskottet fäster förvaltningsutskottets uppmärksamhet också vid att propositionen inte innehåller några metoder för att minska på spelande utanför systemet exempelvis genom webbplatsblockeringar eller spärar mot betalningsrörelse. Enligt propositionen (s. 237) har man under beredningen särskilt utifrån en internationell jämförelse bedömt de spärar mot betalningsrörelse och nättrafik som ingår i den gällande lotterilagen samt så kallade varningssidor. Men på grund av behovet av omfattande utredningar kan sådana tekniska blockeringsmetoder inte genomföras i initialskedet av penningspelssystemet. Social- och hälsovårdsutskottet anser det vara ändamålsenligt att man i den fortsatta beredningen bedömer behovet av bestämmelser om spärar mot betalningsrörelse samt blockering av nättrafik för att minska skadeverkningarna av spel utanför systemet.

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

Licensförfarandet

Den viktigaste ändringen i reformen är införandet av ett licenssystem. I fortsättningen får penningsspel anordnas endast av sådana juridiska eller fysiska personer som har beviljats ensamrättslicens eller penningsspelslicens. I det nya penningsspelssystemet omfattar Veikkaus Ab:s ensamrättslicens lottospel och skraplotter samt kasinoverksamhet och penningautomatspel. Vadhållning samt kasinospel, penningautomatspel och penningbingo som spelas online öppnas för den konkurrensutsatta marknaden. I den föreslagna lagen har de tillåtna spelformerna inte utvidgats jämfört med den gällande lotterilagen, men i och med att systemet med ensamrätt delvis avvecklas och ett licensförfarande införs, ökar ändå tillgången till och synligheten av de allra skadligaste penningsspelsprodukterna med hög risk.

Utskottet betonar att det för att minska riskerna för skadeverkningar behövs reglering på förordningsnivå som börjar tillämpas omedelbart då det nya systemet tas i bruk. Lagförslaget innehåller många behovsprövade och förpliktande bemyndiganden att utfärda förordning för att reglera genomförandet av och innehållet i penningsspelsprodukter genom förordning av antingen statsrådet eller inrikesministeriet. I propositionen omfattas de samhälleligt mest betydelsefulla frågorna av statsrådets bemyndigande att utfärda förordning, såsom de tillåtna försäljningstiderna för penningsspel, det maximala antalet penningsspelsautomater och de maximala förlustgränserna per licenshavare. Inrikesministeriet bemyndigas att utfärda förordningar om frågor av ringa samhälls- eller politisk betydelse, och om frågor av klart teknisk natur och frågor som gäller verkställighet. Utskottet noterar att en betydande del av regleringen av penningsspelsprodukternas egenskaper kommer att ske genom inrikesministeriets behovsprövade reglering på förordningsnivå, såsom de skadligaste produkttegenskaperna hos penningsspel (32 § i lagförslag 1). Social- och hälsovårdsutskottet anser det motiverat att förvaltningsutskottet bedömer om nivån på bemyndigandena att utfärda förordning är ändamålsenlig och noggrant avgränsad i det nya penningsspelssystemet.

Enligt 20 § i den nya penningsspelslagen ska licenshavaren registrera spelaren och samtidigt kontrollera spelarens identitet på ett tillförlitligt sätt, till exempel genom identitetsbevis eller stark autentisering. För att en spelare ska kunna spela penningsspel ska han eller hon identifiera sig som registrerad spelare hos licenshavaren. För att kunna spela efter registreringen krävs det utöver användarnamn och lösenord inte att identiteten verifieras på något annat sätt (s.k. tvåstegsidentifiering), vilket motsvarar nuläget. Social- och hälsovårdsutskottet anser att det med tanke på skadeverkningarna av spel är ändamålsenligt att förvaltningsutskottet överväger ett krav på tvåstegsidentifiering, eftersom det bättre än vad som föreslagits skulle förhindra missbruk och främja ibruktagandet av verktyg för spelhantering.

I propositionen föreslås att man i lagen om penningsspel (38 §) i enlighet med lotterilagen ska beskriva om bland annat placeringen av spelautomater och egenkontroll av automater. Syftet med bestämmelserna är att se till att personalen på den plats där penningsspelautomaten är placerad kan övervaka spel på penningsspelautomater på ett sådant sätt att spelandet vid behov kan förhindras eller avbrytas. Social- och hälsovårdsutskottet betonar vikten av övervakning, men framhäver samtidigt att det med tanke på förebyggandet och minskningen av skadeverkningarna av spel inte är motiverat att ha spel med hög risk för skadeverkningar synliga och lättillgängliga i människornas vardagliga miljöer, såsom i butiker, kiosker och servicestationer.

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

Spärrar och begränsningar som gäller spel

Enligt propositionen kan det i det nya penningspelssystemet föreskrivas om licenshavarspecifika maximala förlustgränser genom förordning av statsrådet i fråga om penningspel med hög risk för skadeverkningar (31 och 32 §). Därtill innehåller proposition ny lagstiftning jämfört med lotterilagen, såsom licensinnehavarens skyldighet att erbjuda spelarna en översikt över sin penningspelshistoria, en funktion med hjälp av vilken spelaren kan bedöma sitt spelbeteende (22 §) och ett centraliserat spelspärregister (29 §) som avses i regeringsprogrammet. Enligt propositionen kan en spelare genom en anmälan till tillsynsmyndighetens spelspärregister förhindra allt spelande som kräver registrering. Dessutom ska licenshavaren göra det möjligt för en spelare att ställa spärrar för licenshavarens penningspel för ett specifikt spel eller en särskild form av anordnande så att spärren träder ikraft omedelbart. Social- och hälsovårdsutskottet betonar att för att säkerställa ansvarsfullt spelande ska licenshavaren tydligt informera spelarna om möjligheten att förhindra allt penningspelande genom ett centraliserat system utöver verksamhetsutövarens egna spärrverktyg.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att det med tanke på förebyggande av skadeverkningar av penningspel och skuldsättning är problematiskt att propositionen inte innehåller en gemensam och tillräckligt låg centraliserad gräns för insättningar och maximala förluster för alla licenshavare. Många sakkunniga har framfört att de spelbegränsningar som användarna själva ställer utifrån forskningsrön inte räcker till för att förebygga skadeverkningarna av penningspel. Enligt social- och hälsovårdsutskottet är det viktigt att det i det nya penningspelssystemet skapas en centraliserad spelbegränsningshelhet som omfattar alla bolag samt tillräckligt låga gemensamma insättnings- och förlustgränser för att förebygga skadeverkningarna av penningspel. Om det inte är möjligt att införa ett centraliserat system genast när den nya penningspelslagen träder i kraft, ska skadeverkningarna av penningspel förebyggas så att det genom förordning av statsrådet föreskrivs om maximala förlustgränser per licenshavare på en tillräckligt låg nivå så att risken för oskäligen totala förluster minskar.

Dessutom anser social- och hälsovårdsutskottet att det för att minska på skadeverkningarna av penningspel är viktigt att spelarna har möjlighet att följa upp sin penningspelskonsumtion med hjälp av ett centraliserat register. Enligt en utredning från inrikesministeriet skulle skapandet av en centraliserad vy som visar spelkonsumtionen kräva att man bedömer bland annat eventuella regleringsmodeller, tekniska metoder och kostnadseffekter. Enligt social- och hälsovårdsutskottet är det viktigt att det vid sidan av de centraliserade spelbegränsningarna skapas en centraliserad vy som visar spelkonsumtionen.

Omsorgsplikt

I 34 § i den nya penningspelslagen föreslås det för licenshavarna en omsorgsplikt enligt vilken de bör säkerställa att spelandet är förenligt med sociala och hälsomässiga aspekter för att kunna skydda spelare mot överdrivet spelande och hjälpa dem att minska sitt spelande när det är motiverat. Omsorgsplikten omfattar uppföljning av spelbeteendet med hjälp av automatisk behandling av personuppgifter och bedömning samt vid behov åtgärder för att förebygga och minska de risker som observerats. Licenshavarna ska årligen till tillsynsmyndigheten (68 §) rapportera de åtgärder som de har vidtagit för att fullgöra omsorgsplikten. Licenshavaren ska i planen för egen-

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

kontroll inkludera en utredning om uppfyllandet av omsorgsplikten och egenkontrollen (35 §). De observationer som gjorts i samband med egenkontrollen ska rapporteras till myndigheten.

Utskottet välkomnar omsorgsplikten med tanke på förebyggandet och minskningen av skadeverkningarna av penningspel, men betonar att innehållet i omsorgsplikten inte kan lämnas åt spelbolagens självreglering. Sakkunniga har framfört att de internationellt sett största problemen med att uppfylla omsorgsplikten har berott på avsaknaden av förpliktande kriterier. Enligt forskningsrön lyckas de modeller som spelbolagen har skapat inte effektivt känna igen skadligt spelande.

Enligt social- och hälsovårdsutskottet är det nödvändigt att omsorgsplikten i det nya penningspelssystemet preciseras för att den de facto ska ha betydelse när det gäller att minska skadeverkningarna och för att man bättre ska kunna övervaka att omsorgsplikten fullgörs. Utskottet anser att man i lagstiftningen exempelvis bör fastställa gränsvärden för när och utifrån vilka tecken man ska ingripa i skadeverkningarna. Dessutom bör det fastställas tydliga kriterier för i vilka situationer man ska ta kontakt med spelarna och vem som ska göra det. Enligt utredning till utskottet håller gruppen för bedömning av skadeverkningar av penningspel, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, på att utarbeta rekommendationer för det praktiska genomförandet av omsorgsplikten. Utskottet anser att bedömningsgruppens arbete bör utnyttjas för att precisera de lagstadgade kriterierna för omsorgsplikten innan den nya lagen om penningspel träder i kraft.

Social- och hälsovårdsutskottet fäster dessutom förvaltningsutskottets uppmärksamhet vid att den bolagsspecifika omsorgsplikten inte täcker spelande i olika spelbolag. Utskottet anser att man vid den fortsatta beredningen bör bedöma om man behöver föreskriva om omsorgsplikt inte bara för liceshavarna utan också för myndigheten samt om man behöver skapa en centraliserad omsorgsplikt som omfattar alla bolag.

Barn och unga

Enligt propositionen (s. 182) är unga vuxna i åldern 18—24 år mer utsatta för ekonomiska, sociala och hälsomässiga skadeverkningar av penningspel än andra åldersgrupper, och enligt forskningsrön bör unga vuxna skyddas mot skadeverkningar av penningspel genom särskilda åtgärder. Enligt propositionen löper personer som börjat spela om pengar i sin tidiga ungdom en större risk att utveckla penningspelsproblem och substansberoende i vuxen ålder. Skadeverkningarna koncentreras särskilt till unga män och socioekonomiskt utsatta personer. Samtidigt ökar också risken för att skadeverkningarna blir generationsöverskridande.

Trots att man har identifierat riskerna för unga vuxna föreslås åldersgränsen för penningspelande i den nya penningspelslagen vara 18 år, som är densamma som i den gällande lotterilagen. Enligt propositionen (s. 222) har behovet av att ändra åldersgränsen inte övervägts närmare i projektet på grund av regeringsprogrammets måltidtabell för reformen. Enligt propositionen skulle en höjning av åldersgränsen sannolikt minska penningspelandet bland unga vuxna, men å andra sidan skulle möjligheten att spela på penningspelsidor utanför systemet försvaga inverkan av höjningen av åldersgränsen.

Social- och hälsovårdsutskottet anser det vara nödvändigt att förvaltningsutskottet för att minska de skadeverkningar av penningspel som de unga utsätts för övervägar en höjning av åldersgrän-

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

sen för alla penningspel till 20 år, varvid den skulle motsvara åldersgränsen för starka alkoholdrycker. Om åldersgränsen för alla penningspel inte höjs, bör åtminstone åldersgränsen för spel med hög risk för skadeverkningar höjas till 20 år. Dessutom bör skadeverkningarna som drabbar unga vuxna beaktas vid de maximala förlustgränser som fastställs genom förordning. Enligt propositionen har tillräckligt låga insättnings- eller förlustgränser visat sig minska penningspelandet bland unga vuxna. Lägre insättnings- och förlustgränser är motiverade också på grund av att de unga vuxna har en svagare ekonomisk ställning än genomsnittet.

Enligt propositionen (s. 182) kan licenshavarna i sina åtgärder som omfattas av omsorgsplikten ta särskild hänsyn till unga vuxna och till exempel införa särskilda begränsningar för dem. Utskottet konstaterar att skyddandet av unga vuxna mot allvarliga skadeverkningar av penningspel inte enbart kan lämnas åt spelbolagens självreglering och anser att det är nödvändigt att kriterierna för omsorgsplikten preciseras för att minska skadeverkningarna för unga vuxna.

Dessutom betonar utskottet att utöver de direkta skadeverkningarna för unga vuxna kan en reglering som främjar penningspelandet betydligt öka de indirekta skadeverkningarna för barn och unga. Skadligt spelande bland de vuxna kan återspeglas i barnens vardag som ekonomiska problem, instabila familjeförhållanden, otrygghet och psykisk ohälsa. Utskottet anser det vara viktigt att statsrådet följer vilka konsekvenser den nya regleringen om penningspel har för barn och barnfamiljer och vid behov vidtar åtgärder för att precisera regleringen för att trygga barnens välbefinnande och rättigheter.

Marknadsföring, sponsring och bonussystem

I 51 § i förslaget till penningspelslag föreskrivs det om tillåtna marknadsföringskanaler, dvs. licenshavarens egna webbsidor och kanaler i sociala medier, tv- och radiokanaler, idrottsevenemang och andra evenemang, tidningar och nätpublikationer samt spelplatser. Enligt paragrafen ska marknadsföringen vara måttfull i fråga om volym, omfattning, synlighet och upprepning.

Liksom den gällande lotterilagen innehåller 52 § i lagförslaget en förteckning över sådana marknadsföringsmetoder och marknadsföringssätt som kan anses främja sådant penningspel som orsakar skadeverkningar och som därför inte är tillåten marknadsföring. Förbjuden marknadsföring är till exempel att förhålliga penningspelande, framställa rikligt penningspelande på ett positivt sätt, vardagliggöra penningspelande, framställa penningspelande som en lösning på en persons ekonomiska problem eller som ett alternativ till arbete eller att framställa penningspelande som riskfritt. Influencermarknadsföring och partnermarknadsföring (affiliatemarknadsföring) är förbjudet (51 och 52 §) liksom också utomhusmarknadsföring i fråga om sådana penningspel som är förknippade med hög risk för skadeverkningar (51 §).

Enligt propositionen (s. 146) kommer marknadsföringen av penningspel trots de föreslagna begränsningarna att öka kraftigt. Social- och hälsovårdsutskottet anser det vara särskilt problematiskt att den nya lagstiftningen möjliggör marknadsföringen av de allra skadligaste penningspelen med hög risk. Sakkunniga har framfört att avregleringen av marknadsföringen av penningspel enligt undersökningar ökar efterfrågan på penningspel, men forskningsrön stöder inte uppfattningen att marknadsföringen skulle öka kanaliseringsgraden. Marknadsföringen av spelprodukter inom systemet kan dock öka intresset för dessa produkter också utanför systemet. Så-

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

ledes ökar marknadsföringen sannolikt inte kanaliseringsgraden, men trots de begränsningar som riktas mot den, har den en ökande inverkan på användningen av penningspel och därmed också på spelskadorna.

Social- och hälsovårdsutskottet anser det vara nödvändigt att förvaltningsutskottet utreder hur bestämmelserna om marknadsföring bör skärpas från det som nu föreslås för att de negativa konsekvenserna av marknadsföringen av penningspel ska kunna lindras. Utskottet betonar att Världshälsoorganisationen WHO och den internationella arbetsgruppen The Lancet Public Health Commission on Gambling har rekommenderat ett totalförbud eller en betydande begränsning av penningspelsmarknadsföring. Rekommendationerna baserar sig på de men för folkhälsan som penningspelsmarknadsföringen orsakar. Sakkunniga har också framfört att marknadsföringen av penningspel på andra håll i Västeuropa regleras betydligt striktare än i den föreslagna nya penningspelslagen genom att reklam innehåll, målgrupper, kanaler, presentationstider, direktreklam och sponsring begränsas och varningstexter för reklam krävs. Sakkunniga ansåg att i synnerhet sponsring är mycket skadligt i marknadsföringen av penningspel, eftersom den i betydande grad utsätter barn och unga för penningspelsreklam, normaliserar penningspelandet och associerar positiva föreställningar till det samt vid marknadsföringen utnyttjar sportutövare och idrottsföreningar som beundras av barn och unga.

Social- och hälsovårdsutskottet fäster förvaltningsutskottets uppmärksamhet också vid att begränsningarna av marknadsföringen vid den fortsatta beredningen av propositionen har lindrats i förhållande till det utkast till proposition som var på remiss. Med avvikelse från det utkast till proposition som var på remiss är det tillåtet att marknadsföra penningspelsbolagens varumärken genom utomhusmarknadsföring, dock inte i närheten av platser där småbarnspedagogik, förskoleundervisning eller grundläggande utbildning ordnas, läroanstalter på andra stadiet, apotek, verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården eller enheter inom missbrukarvården. Enligt propositionen är marknadsföring dessutom tillåtet utöver vid idrottsevenemang och andra offentliga tillställningar även på evenemangsplatserna under pågående evenemang, när det i det utkast som var på remiss endast var tillåtet att marknadsföra vid idrottsevenemang och andra offentliga tillställningar. I det utkast till proposition som var på remiss var det förbjudet att erbjuda bonusar och andra nyttigheter till nedsatt pris eller gratis vid anordnande och marknadsföring av penningspel, men i 26 § i det nu aktuella lagförslaget i propositionen tillåts bonusar samt att erbjuda andra nyttigheter till nedsatt pris eller gratis under ett kundförhållande på vissa villkor för att upprätthålla kundförhållandet. Social- och hälsovårdsutskottet anser att erbjudande av bonusar och andra nyttigheter i marknadsföringen bör förbjudas för att minska skadeverkningarna av penningspel. Dessutom bör man också i övrigt överväga att ändra begränsningarna av marknadsföringen tillbaka till den form som de hade i det propositionsutkast som var på remiss för att minska skadeverkningarna av penningspel.

Social- och hälsovårdsutskottet betonar att särskild uppmärksamhet bör fästas vid marknadsföringens konsekvenser för barn och unga som är särskilt utsatta för skadeverkningarna av penningspel. Enligt regeringsprogrammet ska reformen av penningspelssystemet genomföras så att marknadsföringen inte främjar skadligt spelande och så att marknadsföringen av penningspel inte riktar sig direkt till minderåriga. Utskottet anser det vara viktigt att det enligt propositionen är förbjudet att rikta marknadsföring till minderåriga såsom i den gällande lagen och att penningspel inte får marknadsföras i program eller evenemang som riktar sig till minderåriga (53 §). Pen-

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

ningspelsbolagen får enligt propositionen inte heller ingå sponsoravtal med personer under 18 år eller om evenemang eller tävlingar för personer under 18 år (56 §). Det sponsrande spelbolaget ska se till att dess logotyper eller namn på dess spelprodukter eller speltjänster inte förekommer i produkter eller tjänster som är avsedda för personer under 18 år.

Trots de föreslagna begränsningarna av marknadsföringen och förbudet mot direkt marknadsföring till minderåriga utsätts barn för marknadsföring av penningspel i sina livsmiljöer på många olika sätt. Barn kan ofta inte skilja mellan reklam och annat innehåll. Ökad marknadsföring av penningspel, i synnerhet av penningspel med hög risk, kan också enligt propositionen (s. 182) öka barns intresse för penningspelande. Utskottet anser att det för att skydda barn och unga är särskilt viktigt att förbjuda eller avsevärt begränsa synlig oriktad reklam till exempel i tv, radio, idrottsevenemang och försäljningsställen samt att införa tidsmässiga och kvantitativa begränsningar för synlig reklam.

I likhet med den gällande lotterilagen föreskrivs det i 55 § i den nya penningspelslagen om en skyldighet att i marknadsföringen av penningspel inkludera information om den tillåtna åldersgränsen för penningspelande samt information om verktyg för hanteringen av problem till följd av penningspelande och om tjänsteproducenter som tillhandahåller hjälp med penningspelsproblem. Enligt 37 § i penningspelslagen ska licenshavaren utöver reglerna, anvisningarna och priserna för ett penningspel också tillhandahålla spelarna information om sannolikheten för vinst, en uppskattning av penningspelets dragningshastighet och en uppskattning av risken för skadeverkningar samt andra relevanta uppgifter om penningspelet. Social- och hälsovårdsutskottet betonar att licenshavarna vid lämnande av de uppgifter som avses i 1—3 mom. ska se till att uppgifterna publiceras med tillräckligt stor text, tydligt och på en sådan plats att det över huvud taget är möjligt för spelarna att notera informationen och läsa innehållet i den. Dessutom anser utskottet att det också i fråga om marknadsföringen av penningspel bör krävas tydliga och synliga varningstexter om penningspelens skadlighet.

Finansieringen av arbetet mot skadeverkningarna av penningspel

Enligt den nya penningspelslagen ska social- och hälsovårdsministeriet i enlighet med den gällande lotterilagen följa, forska i och bedöma skadeverkningarna av penningspel samt utveckla förebyggande åtgärder och behandling i anslutning till dessa skadeverkningar. Institutet för hälsa och välfärd ska sköta uppgiften på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet (98 §). Institutet för hälsa och välfärd ska också vara personuppgiftsansvarig för registret över skadeverkningar av spel (99 §). I penningspelslagen föreskrivs också om statsunderstöd för att förebygga och minska skadeverkningarna av spel. Statsunderstöd kan beviljas för verksamhet inom elektroniska, anonyma tjänster för skadeverkningar av spel som kompletterar de lagstadgade tjänsterna, för utveckling av det regionala arbetet för att minska skadeverkningarna av spel och för vetenskaplig forskning som stöder förebyggande och minskande av skadeverkningar av spel (94 §). Arbetet mot skadeverkningarna av spel ska i det nya penningspelssystemet finansieras med budgetmedel. En del av utgifterna finansieras under ett nytt moment för arbete mot skadeverkningar av spel som inrättas under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel, och en del täcks med Institutet för hälsa och välfärds omkostnadsmoment.

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

Utskottet fäster förvaltningsutskottets uppmärksamhet vid konflikten mellan finansieringen enligt propositionen för att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel och planen för de offentliga finanserna 2026—2029 (SRR 2/2025 rd). Enligt propositionen behövs det sammanlagt sex miljoner euro per år för att kunna bevara den nuvarande nivån på arbetet mot skadeverkningarna av penningspel. Planen för de offentliga finanserna innehåller i enlighet med propositionen 2,8 miljoner euro för Institutet för hälsa och välfärds omkostnader för bevakning och utvärdering av och forskning kring skadeverkningar av penningspel samt utvecklande av förebyggande och behandling av skadeverkningarna enligt 98 § (10 kap.). Däremot innehåller planen för de offentliga finanserna inga anslag alls för statsunderstöd enligt 9 kap. 94—97 § i lagförslaget för att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel eller för social- och hälsovårdsministeriets interna utgifter för verkställigheten av uppgifterna enligt 98 §. Utskottet betonar att finansieringen enligt planen för de offentliga finanserna skulle innebära en betydande minskning av finansieringen av arbetet mot skadeverkningarna av penningspel och att det inte längre skulle finnas finansiering för vetenskaplig forskning utanför Institutet för hälsa och välfärd, utveckling av välfärdsområdena och elektroniska anonyma tjänster för att motverka skadeverkningar av spel, såsom den servicehelhet som Peluuri upprätthåller. Enligt propositionen (s. 34) har den riksomfattande digitala servicehelheten Peluuri, som finansieras av Veikkaus Ab och ordnas av Sininauhaliitto och A-klinikstiftelsen, blivit en viktig stödtjänst som kompletterar den offentliga helheten för spelarna, deras närstående och dem som konfronteras med spelandets skadeverkningar i sitt arbete. Det är nödvändigt enligt social- och hälsovårdsutskottet att trygga tillräcklig finansiering av arbetet mot skadeverkningarna av penningspel i enlighet med regeringsprogrammet och propositionen samt att se till att elektroniska, anonyma tjänster för skadeverkningar av spel tillhandahålls oavbrutet i samband med att systemet reformeras.

Utskottet betonar också social- och hälsovårdsorganisationernas viktiga roll när det gäller att ordna kamratstöd, stöd och rådgivning med låg tröskel samt förebyggande arbete för att minska skadeverkningarna av penningspel. Besparingarna i organisationernas finansiering har försvagat deras möjligheter att erbjuda hjälp och stöd till personer med spelberoende. Enligt propositionen (s. 184—185) kan organisationernas beredskap försämrats något på grund av att anslagen för deras finansiering minskar och stödbehovet eventuellt ökar. Utskottet understryker att det att organisationernas förebyggande arbete mot skadeverkningarna av penningspel minskar kan leda till att spelproblemen förvärras och att behovet av välfärdsområdenas mentalvårds-, missbrukar- och beroendetjänster samt det yttersta utkomststödet ökar. Utskottet fäster förvaltningsutskottets uppmärksamhet vid att propositionen inte bedömer kostnaderna för välfärdsområdena och socialskyddssystemet till följd av att skadeverkningarna av penningspel ökar.

Enligt propositionen kan man efter lagens ikraftträdande vid behov överväga införandet av en avgift för skadeverkningar av penningspel för att trygga en tillräcklig finansieringsnivå för att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel. Social- och hälsovårdsutskottet förutsätter att man i den fortsatta beredningen utreder en finansieringsmodell som baserar sig på spelbolagens avkastning och avgifter för skadeverkningar av penningspel som ett alternativ till budgetfinansiering.

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

Ikraftträdande och tillsyn

Social- och hälsovårdsutskottet anser det vara motiverat att den nya penningspelslagen föreslås träda i kraft stegvis. Den nya penningspelslagen träder i huvudsak i kraft den 1 januari 2027, vilket innebär att licenspliktig penningspelsverksamhet kan inledas till den del licenser har beviljats i det skedet. De bestämmelser i penningspelslagen som gäller ansökan om licens och förutsättningarna för beviljande av licens, myndigheternas rätt att få uppgifter i anslutning till licensförfarandet och den ersättning som betalas till staten för ensamrättslicens ska träda i kraft vid ingången av 2026. Social- och hälsovårdsutskottet betonar att förvaltningsutskottet bör säkerställa att lagens bestämmelser om förebyggande av skadeverkningar kan verkställas genast när reformen träder i kraft.

Utskottet betonar att förebyggandet av skadeverkningarna av penningspel också förutsätter fungerande och effektiv tillsyn som har tillräckligt med resurser. Enligt propositionen ska Tillstånds- och tillsynsverket vara licens- och tillsynsmyndighet från och med ingången av 2027. Polisstyrelsen är fram till dess tillståndsmyndighet enligt penningspelslagen och övervakar också den penningspelsverksamhet som Veikkaus Ab bedriver med ensamrätt med stöd av lotterilagen. Utskottet betonar att tillsynsmyndigheten från och med lagens ikraftträdande ska ha tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens för att genomföra tillsynen. Dessutom bör Institutet för hälsa och välfärds register över skadeverkningar av spel vara i bruk från och med reformens ikraftträdande, eftersom registret gör det möjligt att få en helhetsbild av hur de personer som spelar flera olika bodelags penningspel spelar samt att följa upp, bedöma och forska i skadeverkningarna av penningspel.

Uppföljning och fortsatt beredning

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att den nya penningspelslagen på ett betydande sätt ändrar penningspelssystemet och ökar skadeverkningarna av spel och de samhällsliga kostnaderna för dem. Det är viktigt att följa upp och bedöma konsekvenserna av totalreformen i förhållande till regeringsprogrammets mål att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel samt att förbättra kanaliseringsgraden. Lagstiftningen måste vid behov ändras för att minska skadeverkningarna och kostnaderna för dem.

Utskottet anser att reformen av penningspelssystemet utöver de ändringar som utskottet föreslår ovan i detta utlåtande också förutsätter ett fortsatt projekt som inleds omedelbart och där lagstiftningen utvecklas i sin helhet i en riktning som lägger större vikt vid att förebygga och minska skadeverkningarna. I det fortsatta arbetet är det viktigt att ta hänsyn till unga vuxna (18—24-åringar) som en riskgrupp och en befolkningsgrupp som behöver skyddas särskilt.

Utskottet anser det vara viktigt att förebygga skadeverkningar av penningspel också som en större helhet som ingår i det förebyggande alkohol- och drogarbetet, mentalvårdsarbetet och beroendearbetet samt det arbete som främjar välfärd och hälsa. Enligt utskottet är det särskilt viktigt att främja förebyggandet av överskuldssättning och identifieringen av penningspelsproblemet i social- och hälsovårdstjänsterna samt se till att det finns stöd- och vårdtjänster av hög kvalitet.

Utlåtande ShUU 5/2025 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 14.5.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
medlem Kim Berg sd
medlem Maaret Castrén saml
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ville Merinen sd
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Minna Reijonen saf
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Pia Sillanpää saf
medlem Henrik Wickström sv
ersättare Noora Fagerström saml
ersättare Mari Kaunistola saml
ersättare Milla Lahdenperä saml.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.

Utlåtande ShUU 5/2025 rd
Avvikande mening 1 /sd, gröna, vänst

Avvikande mening 1

Motivering

Vi fogar vår avvikande mening till utskottets utlåtande eftersom vi inte understöder den nya penning spelslagen i den föreslagna formen. Sakkunniga har yttrat sig mycket kritiskt om propositionen i synnerhet med tanke på att skadeverkningarna av penning spel kommer att öka. Det har också föreslagits flera metoder för att minimera skadeverkningarna. Vi anser att propositionen bör beredas omsorgsfullt på nytt så att hänsyn tas till de social- och hälsovårdspolitiska sakkunnigas och organisationernas yttranden i fråga om att minska skadeverkningarna av penning spel.

Enligt regeringsprogrammet för Orpos regering är syftet med reformen av det finska penning spelssystemet "att förebygga och minska de hälsomässiga, ekonomiska och sociala skadeverkningar som spelandet orsakar samt att förbättra penning spelssystemets kanaliseringsgrad". Enligt de sakkunnigyttanden som utskottet fått strider paragrafen om syftet med penning spelslagen (1 §) mot metoderna i regeringens proposition. Det är sannolikt att skadeverkningarna av penning spel i Finland ökar och blir allt värre när tillgången till och marknadsföringen av penning spel ökar. Det viktiga i propositionen är att öka kanaliseringsgraden, inte att förebygga eller minska på skadeverkningarna av penning spel, som varken betonas eller ens beaktas tillräckligt. Exempelvis Institutet för hälsa och välfärd bedömer i sitt utlåtande att skadeverkningarna av penning spel kommer att öka i och med reformen och därigenom medföra kostnader för välfärdsområdena. På grund av den brådskande tidsplanen för lagstiftningen har man inte hunnit bedöma alternativa sätt att genomföra lagstiftningen. I den form som nu föreslås innebär reformen betydande risker för att skadeverkningarna av penning spel och allvarligt spelberoende ökar.

Skydda de unga

De unga är särskilt utsatta och för att skydda dem borde man i propositionen lagstifta om striktare begränsningar för bland annat åldersgränser. Flera av de sakkunniga som utskottet hört föreslår att åldersgränsen höjs till 20 år och att det införs särskilda begränsningar för unga vuxna. Till exempel i Grekland och Lettland är åldersgränsen för alla penning spel 21 år och i Nederländerna får personer under 24 år bara spendera 100 euro per vecka på vadslagning på internet. I Sverige införde Svenska Spel från och med ingången av 2022 en månatlig insättningsgräns på 1000 SEK (97 €) för spelare i åldern 18—19 år. Vi anser att åldersgränsen för penning spel bör höjas till 20 år (24 §). Dessutom bör det åläggas en särskild omsorgsplikt som gäller unga vuxna och införa åtgärder som minskar deras risk för skadeverkningar av penning spel. Det kunde till exempel innebära att man ber om utredningar om varifrån de medel som används för penning spel härrör samt lägre insättnings- och/eller förlustgränser än för personer över 25 år. Urvalet av metoder bör vara mångsidigt för att åstadkomma en sammanlagd effekt som är tillräcklig.

Begränsa marknadsföringen

De sakkunniga som utskottet hört framförde kritik särskilt mot avregleringen av marknadsföringen jämfört med nuläget. Enligt inrikesministeriets utredning hade marknadsföringen under beredningen av propositionen begränsats betydligt mer än vad regeringen nu föreslår. I praktiken har

Utlåtande ShUU 5/2025 rd Avvikande mening 1 /sd, gröna, vänst

alla begränsningar avvecklats i enlighet med önskemålen från spelindustrin och andra intressentgrupper inom spelbranschen. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar i sitt svar att yttrandena stärker bilden av att regleringen av marknadsföringen som helhet i propositionen är så pass liberal att den med tanke på helheten har en central roll som ökar skadeverkningarna av spel. Till och med PAF anser att bestämmelserna om marknadsföring är för liberala med tanke på skadeverkningarna. Rahapeliyhdistys ry:s uppfattning om att en ännu mer tillåtande politik i fråga om marknadsföring skulle kunna minska skadeverkningarna strider enligt ministeriet mot kunskapsunderlaget. I praktiken hävdar Rahapeliyhdistys ry att friare bonusar, friare marknadsföringsregler än vad som nu föreslås och andra metoder för att locka spelare till spelutbud med hög risk, såsom affiliatemarknadsföring, skulle hjälpa till att bekämpa skadeverkningarna, eftersom de skulle öka kanaliseringsgraden. Ministeriet konstaterar att det i ljuset av forskningsrön inte finns någon grund för dylika påståenden, utan att effekten skulle vara den motsatta. Sådana ändringar i propositionen som ytterligare ökar tillgången till penningspel kan inte motiveras med målsättningen eller strävan efter en balans mellan målen.

Vi anser att marknadsföring bör begränsas mycket mer än vad som nu föreslås och att utomhusreklam helt och hållet bör förbjudas. Reklam måste begränsas så att de inte riktas till barn och unga. Särskilt oroväckande är den föreslagna 51 §, som skulle göra det möjligt att tillåta marknadsföring av de mest skadliga penningspelen, såsom digitala penningspelautomater och kasinospel som spelas på nätet. Bland annat Världshälsoorganisationen WHO har föreslagit ett totalförbud mot marknadsföringen av penningspel, och vi anser att också det här alternativet bör utredas. Om det inte blir något totalförbud, bör det i lagen särskilt anges i vilka undantagsfall det går att marknadsföra (enligt principen "förbjudet, om inte särskilt tillåtet"). Vi anser det vara viktigt att de uppgifter som ska ges i samband med marknadsföring (55 §) också alltid skulle innehålla uppgiften om penningspelandets skadlighet, såsom "penningspelande kan vara beroendeframkallande".

Trygga tillräcklig finansiering för arbetet mot skadeverkningarna av penningspel

Enligt utredning till utskottet uppgår de samhällliga kostnaderna för penningspelandet i Finland till cirka 1,6 miljarder euro per år. Kalkylen kan betraktas som måttfull, eftersom den beaktar främst kostnaderna för problemspelande. Trots det överskrider de samhällliga kostnaderna även de mest optimistiska intäktskalkylerna med cirka 600 miljoner euro. Vinsterna går till privata aktörer inom spelindustrin och kostnaderna betalas av enskilda spelare och deras familjer samt av samhället.

Det är nödvändigt att satsa tillräckligt på att förebygga skadeverkningarna av spelandet och på att säkerställa högklassiga stöd- och vårdtjänster. Vid beredningen i social- och hälsovårdsministeriet identifierades en risk för att den finansieringsnivå som behövs inte nödvändigtvis kan upprätthållas i den valda budgetfinansierade modellen. Samtidigt har finansieringen av organisationer som spelar en betydande roll när det gäller stöd och rådgivning med låg tröskel och i det förebyggande arbetet skurits ned oskäligt mycket och skärs ned fortfarande. Som ett alternativ till den budgetfinansierade modellen har man identifierat finansiering av arbetet mot skadeverkningarna helt eller delvis genom avgifter som tas ut hos penningspelsbolagen. Denna modell bedömdes eventuellt kunna trygga en mer stabil finansiering för arbetet mot skadeverkningarna av penningspel. En sådan modell som skulle basera sig på avgifter som samlas in hos penningspelsbo-

Utlåtande ShUU 5/2025 rd
Avvikande mening 1 /sd, gröna, vänst

lagen utreddes dock inte närmare särskilt av tidsskäl. Dessutom har justitiekanslern med hänvisning till remissvaren föreslagit att man utreder om förebyggandet och minskningen av skadeverkningarna av penningspel som en helhet kunde tryggas genom att styra spelbolagens vinster till arbete som förebygger och minskar skadeverkningarna av penningspel.

Social- och hälsovårdsministeriet har uppskattat att det belopp på 6 miljoner euro per år som skrivits in i propositionen skulle räcka till för arbetet mot skadeverkningarna av penningspel. Det har dock visat sig att endast 2,8 miljoner euro har avsatts för ändamålet i planen för de offentliga finanserna. Enligt ministeriet möjliggör summan inte bekämpning av skadeverkningar. Om finansieringen genomförs i enlighet med rambeslutet, upphör en del av det nuvarande arbetet mot skadeverkningarna av spel, dess finansiering minskar betydligt jämfört med nuläget och systemändringen leder till att skadeverkningarna och deras sannolikhet ökar mer än vad som beskrivs i propositionen. I så fall bör man göra omfattande ändringar i propositionens konsekvensbedömningar och höra de berörda parterna. Då skulle genomförandet strida mot flera skrivningar i regeringsprogrammet.

Vi anser att det är nödvändigt att trygga tillräcklig finansiering för arbetet mot skadeverkningarna av penningspel. Innan lagen antas bör man i enlighet med till exempel justitiekanslerns förslag utreda möjligheten att rikta avkastningen av penningspelsverksamhet till arbetet mot skadeverkningarna av penningspel genom att införa en skatt på eller en avgift för skadeverkningarna av penningspel. Statsunderstöd bör även i större utsträckning riktas till förebyggande arbete och organisationer.

Annat som bör beaktas vid beredningen

Sakkunniga har lyft fram definitionen av tjänsteleverantörernas omsorgsplikt, som i den föreslagna formen lämnar för mycket rum för tolkning. Paragraf 34 borde vara tydligare. Det är svårt att till exempel bedöma de sammanlagda riskerna för ekonomiska skadeverkningar utan centraliserade insättnings- och förlustgränser. I 30 § bör det föreskrivas om gemensamma universella konsumtionsgränser för alla licenshavare. Nu har de avgränsats så att de är bolagsspecifika, och de definieras närmare på förordningsnivå. Exempelvis Garantistiftelsen anser att det inte gör det möjligt att uppnå regeringsprogrammets mål att förebygga överskuldssättning. För att penningspelandet ska kunna hanteras och skadeverkningarna av penningspel förebyggas och minskas i enlighet med regeringsprogrammet, måste konsumtionen av penningspel kunna granskas på individnivå i sin helhet.

För att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel anser vi att det är viktigt att förbjuda spelrelaterade insättningsbonusar, stamkundprogram, nyttigheter och andra motsvarande förmåner och egenskaper som sporrar kunderna att spela mer eller som belönar dem för att de spelar mycket eller gör stora insättningar (26 §). I detta avseende påpekar till exempel Förebyggande rusmedelsarbete EHYT rf att alla bonusar var förbjudna i det propositionsutkast som skickades ut på remiss i juli 2024, men att bonusarna var tillåtna i den version som notifierades kommissionen i november 2024.

Att tillgången till penningspel ökas inom det reglerade systemet bidrar till att öka efterfrågan också utanför systemet, och ingen regleringsmodell kan eliminera utbudet utanför systemet. Enligt

Utlåtande ShUU 5/2025 rd
Avvikande mening 1 /sd, gröna, vänst

A-klinikstiftelsen kan det licensierade utbudet fungera som en inkörsport till icke-licensierade penningspel. En färsk rapport som gäller Sverige visar att användningen av icke-licensierade webbplatser har tiofaldigats sedan 2019. Det är sannolikt att allt fler spelare i och med licenssystemet styrs till icke-licensierade webbplatser också i Finland. Vi anser att det är viktigt att även penningspelsaktörer utanför licenssystemet övervakas och begränsas effektivt. Det innebär bland annat IP-spärrar och spärrar mot betalningsrörelse och dylika åtgärder.

Enligt utredning till utskottet utvecklas regleringen i många europeiska länder i en mer restriktiv riktning. Merparten av finländarna anser att det redan nu finns för många möjligheter till penningspelande. Det totala spelöverskottet kommer från allt färre människor som i allt högre grad är spelberoende och lider av sociala och ekonomiska skadeverkningar av penningspel. Samtidigt görs penningspelsprodukterna allt mer beroendeframkallande. En politik som stärker denna utveckling innebär att allt fler skatteuron kommer från problemspelande. Vi understöder inte denna framtidsbild och föreslår att propositionen i sin helhet bereds på nytt med hänsyn till bland annat synpunkterna ovan och de övriga social- och hälsovårdspolitiska iakttagelserna om propositionen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen.

Helsingfors 14.5.2025

Ilmari Nurminen sd
Krista Kiuru sd
Kim Berg sd
Ville Merinen sd
Bella Forsgrén gröna
Aino-Kaisa Pekonen vänst

Utlåtande ShUU 5/2025 rd Avvikande mening 2 /cent

Avvikande mening 2

Motivering

Propositionen innehåller ett förslag till en ny penningspelslag. I lagen föreslås bestämmelser om penningspelsverksamhet och tillsynen över den. Enligt regeringsprogrammet är syftet med reformen att förebygga och minska de hälsomässiga, ekonomiska och sociala skadeverkningar som penningspelandet orsakar samt att förbättra penningspelssystemets kanaliseringsgrad. Dessa mål kommer inte att nås genom den aktuella propositionen. Propositionen står således i strid med skrivningen i regeringsprogrammet. Dessutom finns det brister i bedömningen av propositionens konsekvenser.

Skadeverkningarna av penningspel kommer att öka

Vid utfrågningarna i social- och hälsovårdsutskottet har det framförts en stark oro över att skadeverkningarna av penningspel kommer att öka. Skadeverkningarna av penningspel medför redan nu betydande kostnader för samhället eftersom de ökar behovet av vård och andra social- och hälsovårdstjänster, minskar arbetsproduktiviteten, skapar problem i familjer och parförhållanden, minskar levnadsåren och ökar kostnaderna för rättssystemet.

Särskilt unga män i åldern 18—24 år utgör den största riskgruppen med tanke på penningspelandet och dess skadeverkningar. Det nya penningspelssystem som regeringen föreslår innehåller inte tillräckligt med åtgärder för att förebygga och minska skadeverkningarna av penningspel. Det bästa sättet att minska skadeverkningarna av penningspel vore att minska på penningspelandet och dess attraktionskraft. I yttranden till utskottet har det bedömts att propositionen tvärtom kommer att öppna upp marknaden för nya aktörer, göra spelandet mer attraktivt, sänka tröskeln för att börja spela och öka penningspelandet.

Förebygg skadeverkningar av penningspel

Centern anser att bestämmelserna om penningspel bör utgå ifrån förebyggande av skadeverkningar och ett folkhälsoperspektiv. Penningspel är inte vilka konsumtionsvaror som helst utan de är starkt beroendeframkallande och orsakar skadeverkningar, inte bara för spelaren själv, utan också för hans eller hennes närmaste krets. De viktiga mål som skrivits in i regeringsprogrammet nås inte genom aktörernas självreglering eller styråtgärder, utan det behövs exakta och noggrant avgränsade bestämmelser som förpliktar aktörerna inom branschen. Propositionen uppfyller inte dessa krav.

För att minska skadeverkningarna av penningspel borde det finnas centraliserat reglerade låga förlustgränser som kunde vara ännu lägre för unga vuxna än för äldre åldersgrupper. Dessutom bör marknaden regleras striktare än vad som föreslås i propositionen. I och med propositionen slopas konsumtions- och penningöverföringsgränserna per spelare. Vi anser att det är nödvändigt att det i det nya penningspelssystemet skapas en centraliserad spelbegränsningshelhet som omfattar alla bolag samt tillräckligt låga gemensamma insättnings- och förlustgränser för att förebygga skadeverkningarna av penningspel.

Utlåtande ShUU 5/2025 rd
Avvikande mening 2 /cent

Nedskärningar i finansieringen av organisationerna och välfärdsområdena

Regeringen Orpo och Purra har gjort betydande nedskärningar i social- och hälsoorganisationernas verksamhet för i år och de kommande åren. Flera organisationer har producerat tjänster för och information om problem med penningsspel. Nedskärningarna i organisationernas finansiering kommer att minska denna verksamhet i en situation där hjälpbehovet ökar på grund av att lagstiftningen ändras. Regeringens linje är till dessa delar helt ohållbar.

Centern ser med oro på hur den av Samlingspartiet och Sannfinländarna ledda regeringen har gått in för att ta social- och hälsovårdstjänsterna som ett centralt sparobjekt trots att välfärdsområdena sedan de inrättades har kämpat med att kostnaderna har ökat på ett oförutsägbart sätt. Rentav cirka en tredjedel av de utgiftsnedskärningar som regeringen beslutat om i regeringsprogrammet drabbar finansieringen av välfärdsområdena, det vill säga nödvändiga social- och hälsovårdstjänster.

Nedskärningarna i finansieringen av välfärdsområdena försämrar tillgången till offentligt producerade missbrukar-, mentalvårds- och beroendetjänster och deras tillgänglighet, förlänger köerna och leder till att problemen blir värre innan man får hjälp. Även i övrigt söker man hjälp för sent eftersom problemen är förknippade med stigma och skam.

I propositionen bedömer man inte kostnaderna för välfärdsområdena och socialskyddssystemet till följd av att skadeverkningarna av penningsspel ökar. Enligt 9 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) ska förändringar i omfattningen eller arten av de uppgifter för vilka välfärdsområdena har organiseringsansvaret beaktas till fullo när nivån på den statliga finansieringen bestäms. Arbetet mot skadeverkningarna av penningsspel bör beaktas i finansieringen av välfärdsområdena på det sätt som även lagen om välfärdsområdenas finansiering förutsätter.

Tillräckliga resurser

Centern uttrycker stor oro över hur styrnings- och tillsynsresurserna ska räcka till. För att minska skadeverkningarna av penningsspel behövs det också forskning och datainsamling. Det finns risk för att de redan bristfälliga resurserna och de nya besparingar som regeringen Orpo gör på statsförvaltningen försvagar både styrningen, tillsynen och forskningen.

Konsekvenserna av lagändringarna bör följas upp och utvärderas

Vi anser att det är nödvändigt att man noggrant följer upp konsekvenserna av en så här stor förändring. Konsekvenserna bör utvärderas och en utredning om konsekvenserna av ändringarna i lagstiftningen bör lämnas till riksdagen två år efter lagens ikraftträdande.

Avvikande mening

Vi föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande ShUU 5/2025 rd
Avvikande mening 2 /cent

Helsingfors 14.5.2025

Hilkka Kemppi cent
Hanna-Leena Mattila cent